

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2021/007 van:

de heer XXXX, geboren XXXX, ten tijde van de klacht in behandeling bij XXXX, onderdeel van GGzE.

tot het navolgende oordeel gekomen.

1. Ontstaan en loop van het geding

De klachtencommissie ontving op 22 januari 2021 een klaagschrift, gedateerd 20 januari 2021, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

Klager heeft zich bij het formuleren van zijn klaagschrift laten bijstaan door mevrouw XXXX, Patiëntenvertrouwenspersoon.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen de beslissing/gedraging van XXXX.

De klachtencommissie ontving op 29 januari 2021 een verweerschrift gedateerd op 29 januari 2021. Het verweerschrift vermeldt dat de heer XXXX en de heer XXXX het verweer hebben gevoerd. Zij zullen hierna als verweerders worden aangeduid.

De klachtencommissie was door de veiligheidsmaatregelen die moesten worden getroffen om de verspreiding van het Coronavirus tegen te gaan niet in de gelegenheid om klachten in fysieke aanwezigheid van klager en verweerder te behandelen. De klachtencommissie heeft de klacht daarom via een beeldverbinding behandeld. Klager en verweerder, de personen die hen bijstonden, alsmede de leden van de klachtencommissie en de secretaris van de klachtencommissie hebben deelgenomen aan de behandeling van de klacht via de beeldverbinding op 16 februari 2021.

Klager is er blijkens de toestemmingsverklaring mee akkoord dat de commissieleden, indien nodig, het dossier inzien, eventueel door middel van fotokopieën.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op de beslissingen tot het overgaan van verplichte zorg, namelijk opname in accommodatie, beperking van de bewegingsvrijheid en insluiting op grond van artikel 8:9 Wvvgz.

3. Standpunt van de klager

Klager geeft aan dat hij televisie aan het kijken was en dat politie en ambulance klager thuis op kwam halen, waarbij hij handboeien om kreeg. Veiligheid stond hierbij voorop en er is geen gesprek aangegaan met klager. Klager heeft opnieuw last van trauma's uit het verleden en is hierdoor slechter gaan slapen en ook liep het op het werk niet goed.

Mevrouw XXXX, patiëntvertrouwenspersoon, licht toe dat er zijn drie vormen van verplichte zorg zijn aangezegd in de brief die klager heeft ontvangen, namelijk: verplichte opname in een accommodatie, beperking van de bewegingsvrijheid en insluiting. Daarnaast is verplichte zorg toegepast zonder dat er een beslissing genomen was, namelijk toepassing van de zorg tot opname en het ophalen door de politie. Dit is gedaan teneinde het gevaarscriterium te toetsen, en niet omdat er 'risico op ernstig nadeel' was. Mevrouw XXXX, patiëntvertrouwenspersoon heeft na behandeling van de zitting een schrijven toegezonden en dit mondeling toegelicht tijdens de zitting.

4. Standpunt van de verweerders

Klager is in juni 2020 in zorg gekomen bij FACT-team Regio Zuid van de GGzE na een opname bij FPA Kompas te Wolfheze. Klager kwam in zorg met een zorgmachtiging die aangevraagd was door de zorgverantwoordelijke XXXX, verpleegkundig specialist van FPA Kompas. Vanuit de opname is er een terugvalpreventieplan aangeleverd. Ten tijde van de opname op 4 januari 2021 liep de voorbereiding voor een verlenging van de zorgmachtiging. Klager had ingestemd met het zorgplan in deze aanvraag.

Op 4 januari 2021 kreeg casemanager XXXX een bericht van de partner van klager. In het terugvalpreventieplan was afgesproken dat de partner van klager toestemming heeft de hulpverlening te be-naderen als zij signaleert dat het minder goed gaat met klager, wat zij dus deed op 4 januari 2021.

De casemanager heeft hierop telefonisch contact gezocht met klager. Omdat de telefoon niet opgenomen werd heeft hij de partner van klager gebeld om op deze wijze in contact te komen met klager. Hij heeft klager toen ook telefonisch gesproken. Klager ontkende dat het niet goed met hem zou gaan en zweeg vervolgens. Daarop heeft de casemanager opnieuw de partner van klager gebeld. Zij gaf aan dat klager psychotisch was, dat ze zich onveilig voelde en dat ze niet kon inschatten hoe klager zou reageren. Hierop heeft de casemanager contact opgenomen met psychiater XXXX voor overleg. Regiebehandelaar XXXX was op 4 januari 2021 vrij. In overleg met XXXX, psychiater, is af-gesproken dat klager beoordeeld zou worden in de SPOR en niet in de thuissituatie, dit vanuit veiligheidsoverwegingen (de signalen van partner, de ontkenning van problemen en achterdocht in het telefoongesprek, de forse agressie richting ambulancepersoneel en een ambulance bij een eerdere opname in 2018). De casemanager heeft op grond van het telefonisch contact met klager, de signa-len van partner, het overleg met XXXX, psychiater en eerdere agressie in 2018 besloten niet op-nieuw met klager in gesprek te gaan om de voorgenomen beoordeling en mogelijke opname te be-spreken. De inschatting hierbij was dat een gesprek of aankondiging van een opname zou kunnen leiden tot escalatie en een onveilige situatie.

De politie en ambulancepersoneel is verzocht klager naar de SPOR te vervoeren. In de SPOR is kla-ger beoordeeld door psychiater XXXX die geconstateerd heeft dat opname geïndiceerd was. Brief conform art. 8.9 lid 3 is door psychiater XXXX verzorgd als plaatsvervangend zorgverantwoordelijke. Meer inhoudelijke informatie over het opname gesprek is te vinden onder de rapportage van psychi-ater XXXX, die bij het opnamegesprek aanwezig was.

Verweerders verzoeken de klacht, dat er niet gepoogd zou zijn een gesprek met klager aan te gaan, ongegrond te verklaren. Er is telefonisch contact gezocht om in gesprek te gaan, wat uiteindelijk niet tuktte en vervolgens is er vanuit veiligheidsoverwegingen niet voor gekozen klager thuis te bezoeken.

5. Bevoegdheid klachtencommissie

Klager heeft een zorgmachtiging die op 24 juli 2020 is afgegeven en expireert op 21 januari 2021. De klachtencommissie is bevoegd om deze klacht te beoordelen, omdat op grond van artikel 10:3 onder f van de Wvvgz een schriftelijke en gemotiveerde klacht tegen een dergelijke beslissing bij de klachtencommissie kan worden ingediend.

De klachtencommissie voldoet voor wat betreft haar samenstelling aan artikel 10:2 lid 3 van de Wvvgz.

6. Beoordeling

De klachtencommissie heeft zich, ter beantwoording van de vraag of het overbrengen van klager naar de SPOR gezien moet worden als het opnemen in een accommodatie, als bedoeld in artikel 3:2 lid 2 onder j Wvvgz, afgevraagd welke betekenis zou moeten worden gehecht aan het standpunt van verweerders dat klager naar de SPOR werd gebracht om daar te laten beoordelen of hij al dan niet zou moeten worden opgenomen.

De klachtencommissie heeft ten aanzien van de beantwoording van die vraag het volgende overwo-gen.

De gang van zaken voorafgaande aan het overbrengen van klager naar de SPOR was als volgt.

Verweerder XXXX, casemanager, heeft op 4 januari 2021 bericht ontvangen van de partner van klager. De inhoud van dit Whatsapp-bericht is aan de klachtencommissie overgelegd. In het bericht uit de partner haar zorgen over klager. Klager wordt beschreven als nerveuzer, overstuur en gekweld. Klager is minder gaan slapen en vertoont vreemd gedrag. Verweerder XXXX heeft vervolgens telefonisch contact met klager. Daarna heeft N. XXXX, telefonisch contact met de partner van klager. Zij geeft aan dat zij zich niet veilig voelt, dat klager psychotisch is en dat ze niet weet hoe klager zal reageren. Naar aanleiding van wat de partner van klager aan verweerder XXXX vertelt, neemt hij contact op met de dienstdoende psychiater. In dit overleg wordt besloten om klager in de SPOR te beoordelen.

Verweerder XXXX had de overtuiging dat klager niet uit eigen beweging naar de SPOR zou komen. Hij had ook de overtuiging dat klager zich agressief zou gedragen wanneer een medewerker van de crisisdienst naar het huis van klager zou gaan om hem te beoordelen. Dat leidde ertoe dat verweerder XXXX, in overleg met de dienstdoende psychiater, de beslissing nam om klager per ambulance en met assistentie van de politie over te laten brengen naar de SPOR. Deze beslissing komt er op neer dat klager gedwongen overgebracht zou worden naar de SPOR.

De SPOR maakt onderdeel uit van de organisatie van GGzE. GGzE is de zorgaanbieder van klager. En de SPOR is ook een deel van een bouwkundige voorziening van de zorgaanbieder en voldoet daarmee aan de definitie van accommodatie van artikel 1:1 onder b Wvvgz. De hele gang van zaken kan in de ogen van de klachtencommissie dan ook niet anders gezien worden als het gedwongen opnemen van klager in een accommodatie van GGzE. De klachtencommissie is van oordeel dat de vraag of XXXX een beslissing heeft genomen om klager verplichte zorg te verlenen door hem op te nemen in een accommodatie van GGzE bevestigend moet worden beantwoord.

In de Zorgmachtiging van klager is opgenomen dat verplichte zorg in de vorm van opnemen in een accommodatie aan klager mag worden verleend. Dat betekent dat de beslissing om klager op 4 januari 2021 over te brengen naar de SPOR moet voldoen aan het bepaalde in artikel 8:9 Wvvgz.

Uitgangspunt voor het nemen van een beslissing ter uitvoering van een zorgmachtiging is dat een dergelijke beslissing wordt genomen door de zorgverantwoordelijke van een patiënt.

Door verweerder XXXX is erkend dat hij niet de zorgverantwoordelijke van klager is. De zorgverantwoordelijke, verweerder XXXX, GZ-psycholoog en regiebehandelaar, werkte op 4 januari 2021 niet. Verweerder XXXX was ook niet de plaatsvervangend zorgverantwoordelijke, zodat hij een beslissing kon nemen over het verlenen van verplichte zorg aan klager. Verweerder XXXX was zich bewust van deze situatie. Daarom nam hij contact op met de dienstdoende psychiater. De dienstdoende psychiater zou optreden als de plaatsvervangend zorgverantwoordelijke. Waarna besloten werd om klager naar de SPOR over te laten brengen.

Zelfs als de redenering op zou gaan dat de dienstdoende psychiater, die de patiënt niet of nauwelijks kende, kan optreden als plaatsvervangend zorgverantwoordelijke, dan nog zou de beslissing van deze plaatsvervangend zorgverantwoordelijke moeten voldoen aan het bepaalde in artikel 8:9 Wvvgz.

De plaatsvervangend zorgverantwoordelijke had zich dan zelf, vooraf gaande aan de beslissing om klager over te brengen naar de SPOR, op de hoogte moeten stellen van de actuele gezondheidstoestand van klager en hij zou ook overleg met klager hebben moeten voeren over de voorgenomen beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen. De plaatsvervangend zorgverantwoordelijke heeft dat niet gedaan. Uit de overgelegde stukken en uit hetgeen tijdens de mondelingen behandeling van de klacht door verweerder XXXX naar voren is gebracht, is vast komen te staan dat de dienstdoende psychiater/plaatsvervangend zorgverantwoordelijke pas na aankomst van klager in de SPOR voor het eerst contact heeft gehad met klager.

De klachtencommissie komt dan ook tot de slotsom dat de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen door hem gedwongen over te laten brengen naar de SPOR niet voldoet aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 1 Wvvgz. Het bepaalde in artikel 8:9 lid 1 Wvvgz is van dwingend recht. Dat heeft tot gevolg dat als daar niet aan wordt voldaan, reeds om die reden dit deel van de klacht gegrond verklaard moet worden,

De klachtencommissie komt daarmee niet toe aan de verdere beoordeling van dit deel van de klacht.

Terzijde wil de klachtencommissie echter het volgende opmerken.

In het licht van het bepaalde in de artikelen 8:1 en 8:2 Wvvgz is het uitgangspunt bij de tenuitvoerlegging van een zorgmachtiging dat in eerste instantie zorgverleners daarmee zijn belast. Alleen als

het gevaar zo groot dreigt te worden dat het niet langer verantwoord is om zorgverleners te belasten met de ten uitvoerlegging en het vervoer, kan hulp van de politie worden ingeschakeld.

Uit het overgelegde Whatsapp-bericht dat voor verweerder XXXX aanleiding was om telefonisch contact te zoeken met klager en ook uit wat in de rapportage wordt vermeld over de inhoud van dat gesprek en over de inhoud van het daarop volgende telefoongesprek met de partner van klager, komt niet het beeld naar voren dat klager op dat moment een noodsituatie veroorzaakte, of in ieder geval in een zodanige situatie verkeerde, die tot onmiddellijk ingrijpen noodzaakte.

Verweerder XXXX gaf bij de mondelinge behandeling van de klacht aan dat hij niet zelf naar het huis van klager is gegaan, of een collega heeft gevraagd om daar naar toe te gaan, omdat hij vreesde voor agressief gedrag van klager. Deze vrees kwam voort uit de ervaring uit het verleden van verweerder XXXX met klager en ook uit de gang van zaken bij een eerdere opname van klager. Een concrete beschrijving van wat het door verweerder XXXX genoemde "gevaarscriterium" op 4 januari 2021 inhield werd echter niet gegeven. De klachtencommissie moet dan ook vaststellen dat verweerder XXXX en de dienstdoende psychiater samen hebben besloten om, bij het overbrengen van klager naar de SPOR, zonder duidelijke onderbouwing te kiezen voor het maximale, door zowel een ambulance als de politie in te schakelen. Uit niets blijkt dat geen andere voor klager minder belastende wijze kon worden gekozen om klager naar de SPOR over te brengen. In de ogen van de klachtencommissie had dit nadrukkelijk onderzocht moeten worden. En zoals de klachtencommissie hiervoor al aangaf, er waren geen concrete aanwijzingen dat zo onmiddellijk moest worden ingegrepen als waar op 4 januari 2021 werd besloten.

Zeker in het licht van de uiterst traumatische jeugdervaringen van klager in zijn geboorteland met het optreden van politie, waar verweerder XXXX van op de hoogte was, had het inschakelen van de politie onderdeel hebben moeten zijn van de overwegingen over de manier waarop klager zou moeten worden overgebracht naar de SPOR. Klager werd nu plotseling geconfronteerd met de politie om hem, samen met het ambulance personeel "op te pakken" om met de ambulance naar de SPOR te worden overgebracht. De klachtencommissie vindt het dan ook niet verbazingwekkend dat klager toen decompenseerde.

Verder vindt de klachtencommissie het vreemd dat ook de partner van klager niet op de hoogte was gebracht van de beslissing om klager over te brengen naar de SPOR en van de manier waarop dat zou gebeuren. Dat deze partner daar achteraf van zegt dat zij blij is dat het zo is gegaan, zoals verweerder XXXX bij de mondelinge behandeling van de klacht aangaf, doet daar niet aan af.

De klachtencommissie meent dan ook dat ook op dit punt de besluitvorming over de wijze waarop aan klager verplichte zorg zou worden verleend, zorgvuldiger had kunnen zijn.

Ten aanzien van de klacht over de beperking van de bewegingsvrijheid van klager.

In de zorgmachtiging van klager wordt de mogelijkheid geopend om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van beperking van de bewegingsvrijheid.

De klachtencommissie stelt vast dat in het overgelegde formulier "Beslissing verlenen verplichte zorg (art 8:9 Wvvgz)" niet wordt vermeld op welke wijze klager in zijn bewegingsvrijheid werd beperkt. Dat maakt een beoordeling van de noodzaak om deze vorm van verplichte zorg aan klager te verlenen onmogelijk. Daarbij komt nog dat het formulier ook geen deugdelijke motivering van de noodzaak om verplichte zorg te verlenen bevat. De motivering is in zeer algemene termen geformuleerd. Bovendien moet de motivering de onderbouwing zijn voor drie verschillende beslissingen om verplichte zorg te verlenen. De klachtencommissie is van oordeel dat degenen die deze beslissingen hebben genomen zich er daarmee wel erg makkelijk van hebben afgemaakt. Wanneer besloten wordt om meerdere vormen van verplichte zorg te verlenen dan dient dat voor iedere beslissing duidelijk gemotiveerd te worden.

Verder wil de klachtencommissie opmerken dat het haar stoort dat op het formulier de indruk wordt gewekt dat verweerder XXXX klager op 4 januari 2021 zou hebben onderzocht en zou hebben geïnformeerd over de voorgenomen beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen. Verweerder J. XXXX was op die dag immers niet werkzaam.

Het zeer gebrekkig ingevulde formulier "Beslissing verlenen verplichte zorg (art 8:9 Wvvgz)" maakt het de klachtencommissie onmogelijk om te toetsen of de beslissing om klager te beperken in zijn bewegingsvrijheid voldoet aan hetgeen in artikel 8:9 Wvvgz wordt voorgeschreven. De klachtencommissie acht dit onderdeel van de klacht gegrond.

Ten aanzien van de klacht om klager in te sluiten.

In de zorgmachtiging van klager is niet opgenomen dat insluiten behoort tot de vormen van verplichte zorg die hem kunnen worden verleend.

In het eerder genoemde formulier wordt echter ook deze beslissing gemeld. Dit, terwijl artikel 8:9 Wvvgz niet van toepassing is op deze beslissing.

In artikel 8:1 Wvvgz wordt de mogelijkheid geopend om tijdelijke verplichte zorg te verlenen waarin de zorgmachtiging niet voorziet, voor zover dit tijdelijk ter afwending van een tijdelijke noodsituatie noodzakelijk is. Uit het formulier "Beslissing verlenen verplichte zorg (art 8:9 Wvvgz)" blijkt ook niet dat het insluiten bedoeld was omdat dit ter afwending van een tijdelijke noodsituatie noodzakelijk was. Maar zelfs al zou dat wel het geval zijn geweest, dan zou ook zichtbaar hebben moeten worden gemaakt dat de in artikel 8:12 Wvvgz voorgeschreven stappen waren gezet.

De klachtencommissie acht ook dit onderdeel van de klacht gegrond.

De klachtencommissie acht de klacht gegrond.

7. Uitspraak

De klachtencommissie voornoemd, verklaart de klacht van de heer XXXX over de vormen van verplichte zorg die op grond van artikel 8:9 Wvvgz zijn toegepast, te weten opname in een accommodatie, beperken van de bewegingsvrijheid en insluiting: **gegrond**.

8. Schadevergoeding

Klager heeft de klachtencommissie verzocht om hem een schadevergoeding toe te kennen. Als onderbouwing van zijn verzoek heeft klager een schadestaat overgelegd. De klachtencommissie heeft verweerders verzocht om hun standpunt kenbaar te maken over het verzoek om schadevergoeding. Als verweerders hun standpunt aan de klachtencommissie hebben laten weten, zal de klachtencommissie een beslissing nemen over het verzoek om schadevergoeding. De klachtencommissie verzoekt verweerders binnen 8 dagen, te weten uiterlijk 11 maart 2021 te reageren op het verzoek tot schadevergoeding en houdt de beslissing ten aanzien van de schadevergoeding aan tot 25 maart 2021.

Aldus gedaan op 2 maart 2021 door de Klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg, bestaande uit de heer mr. XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX, psychiater en de heer XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.